

Almanca fiiller, fiil çekimleri

1. MASTAR HALİNDEKİ FİİLLER

Mastar deyince aklımıza fiilin hiç çekimlenmemiş, çekim eki almamış hali gelecek, özetle fiilin yalın halinden bahsediyoruz. Türkçede fiiller kök + ek şeklinde iki parçadan oluşur. Mesela gelmek fiiline bakalım. "gel" kök ve "-mek" ektir. Aynı durum Almanca için de geçerlidir. Bir fiil Almancada da kök ve ekten oluşur. Mesela sagen fiiline bakalım "sag-" kök ve "-en" mastar ekidir. Almanca fiiller kök ve **-en** ekinden oluşur, **-en** ekine Türkçe'deki **-mek**, **-mak** ekine eşittir diyebiliriz. Bu fiillere şimdiki zaman mastarı da diyebiliriz. Ayrıca Alman dilinde **-n**, **ern**, **eln** ekleri ile biten birçok kelime vardır. **z.B.:** "sein, wandern, ändern, sammeln".

Alman dilinde şimdiki zaman mastarının dört hali vardır

(Şimdiki zaman aktif) Mastar	essen yemek yemek gehen gitmek hören işitmek	esAkademi
Perfekt(aktif) Mastar	gegessen haben yemek yemiş olmak gegangen sein gitmiş olmak	
(Şimdiki zaman) Pasif mastar	gegessen werden yemek yenmiş olacak gehört werden duyulmuş olmak	
Perfekt pasif mastar	gegessen worden sein yenmiş olacak olmak gehört worden sein duyulmuş olacak olmak	

z.B.: Er wird sein Essen gegessen haben. (O yemeğini yemiş olacak.)

Er wird gegangen sein.(o gitmiş olacak.)

Das Essen wird von meinem Bruder gegessen werden.(yemek kardeşim tarafından yenmiş olacak.)

Diese Nachricht wird von jedem gehört werden.(bu haber herkes tarafından duyulmuş olacak.)

Bunun dışında Alman dilinde fiiller mastar halinde **können, möchten, müssen, dürfen, sollen, wollen** modal fiilleri (modal verb) ile birlikte bir cümle kurarken bulunur. **Hören, sehen, spüren** gibi algılama fiilleri ile cümle kurarken de fiiller mastar halinde bulunabilir. Bundan başka **gehen, lassen, lehren, bleiben, helfen** gibi çok az bir fiil grubu cümle içinde kullanıldığında fiil nesne ve mastar halinde cümlenin sonunda bulunur.

z.B.: Ich kann nicht fliegen.(uçamıyorum./uçma yeteneğim yok.)

Du sollst deine Übungen machen.(Alıştırmalarını yapmalısın.)

Sie soll ihr Essen schon gegessen haben. (O yemeğini zaten yemiş olmalı)

Das Auto wird heute gewaschen werden. (Araba bugün yıkanmış olacak.)

Ich hörte ihn kommen. (onun geldiğini duydum.)

Wir gehen am Wochenende schwimmen. (Hafta sonu yüzmeye gidiyoruz)

Lass mich gehen. (bırak gideyim/gitmeme izin ver)

Die Kinder gehen Fussball spielen. (Çocuklar futbol oynamaya gidiyor.)

2. Fiilerin sıfat-eylem hali

z.B.: reisend(seyahat eden) **weinend**(ağlayan)

ein weinendes Kind(ağlayan bir çocuk) **Die reisende Frau**(seyahat eden kadın)

Bir davranışın, bir hareketin veya bir şahıs ya da nesnenin nasıl olduğunu ifade etmek için fiilin sonuna **-n** takısı getiririz. **-n** takısından önce fiil mastar halindedir. Bu halde olan fiiller **durum bildiren sıfat** yapısındadır.

z.B.: spannend(heyacanlı) **dringend**(acil) **wütend**(kızgın bir şekilde) **bedeutend**(önemli ölçüde)

Fussball spielen ist spannend. (Futbol oynamak heyecanlıdır.)

Dein Verhalten ist überraschend. (Senin davranışların şaşırtıcı.)

Bir fiili geçmiş zaman(Perfekt/Vergangenheit) yapıda kullanarak o fiili ortaç yapabiliriz. Bu yapıyı **-yıkılmış tabak**, **-pişmiş yemek** gibi ifadeler için kullanırız. Fiil soylu kelimeler oldukları için bu tür kelimelere **sıfat-fiil** diyebiliriz.

3. Zayıf Fiilerin Ortaç (V3)Yapılışı

suchen	gesucht
kochen	gekocht
arbeiten	gearbeitet

ge + kök +(e)t

Zayıf fiiller Perfekt yapıda iken fiilin sonuna **-(e)t** eki getirilerek ortaç yapılır. Eğer fiil zaten **d, n, m, t** (dinamit) harflerinden biri ile bitiyorsa **-t** harfinden önce ilaveten **"e"** getirilir. **M** ve **n** harfinden önce başka bir sessiz **"l, r"** harfi geliyorsa köke yine (er/sie/es/du formda) **"e"** getirilir.

4. Kuvvetli Fiilerin ortaç(V3) Yapılışı

fahren	_____	ge fah ren	} ge + perfekt kök + en
trinken	_____	ge trun ken	
schreiben	_____	ge schrie ben	

Kuvvetli fiiller Perfekt haldeki köke **-en** takısının eklenmesiyle elde edilir. Genelde kökte bulunan sesli harf/harfler değişikliğe uğrar. Buna rağmen kökteki değişikliğin gereksiz olduğu durumlar da vardır.(**z.B.:**ge**fah**ren). Ancak ortaç durumunda bir fiildeki değişikliği tahmin edemeyiz,bu nedenle tüm kuvvetli fiiller tek tek öğrenilmelidir.

5. Karışık Fiillerin Ortaç(V3) Yapılışı

wissen	_____	ge wusst	} ge + perfekt kök + (e)t
denken	_____	ge dach t	
können	_____	ge konnt	

Bu iki fiil tipinden başka bir de karışık fiiller vardır.Bu tip fiillere hem zayıf fiillerin hem de kuvvetli fiillerin özelliklerini taşıdığı için karışık fiil denilmiştir.Karışık fiiller de ortaç durumunda kökte değişikliğe uğrar,fakat zayıf fiil gibi **-(e)t** takısı alır.Bu tip fiillerin sayısı oldukça azdır.

Bir Fiilin Üçüncü Halleri ve **-ge** Takısı ile İlgili Genel Kurallar ve Özellikler

Eğer fiil ayrılabilen bir fiil ise **-ge** eki ayrılabilen ek ile kök arasında bulunur. (**z.B.:** **abgefahren**, **eingekommen**)

Bir fiil ayrılamayan ek almışsa Perfekt(V3) yapıda **-ge** ön ekini almaz. (**z.B.:** **vermisst**, **erzählt**, **bezahlt**, **bewusst**)

Bir fiilin mastar halinde zaten ayrılamayan bir **-ge** ön eki varsa Perfekt yapıda extra bir **-ge** takısı almaz.(**z.B.:****gelungen**[mastar hali gelingen])

-ieren son eki ile biten bütün fiiller zayıf fiillerdir ve Perfekt'de **-ge** ön eki almaz. Bu fiiller perfektde sadece kökün sonuna **-t** son ekini alır.(**z.B.:** **studiert**, **photografiert**)

Bu Yapı Nerelerde Kullanılır

Fiilin üçüncü hali Almancada tüm Perfekt yapıda ve 6 zamanın pasif yapısında kullanılır. Bunun dışında bu yapıyı **sıfat-fiil** olarak da kullanırız.

z.B.:

ein erschrocktes Kind(korkmuş bir çocuk), **gekochte** Erbsen.(pişmiş bezelyeler)

Perfekt yapı **sein** yardımcı fiili ile birlikte tahmin cümlelerinde sıfat olarak bulunabilir. Tarihte yaşanan olayları anlatırken bu yapıyı kullanırız. Fakat unutmayalım Perfekt form bir gelişmeyi ve sonucunu ifade ederken **sein + Perfekt** belirli bir durumu(doğru bilgiyi) ifade eder.

z.B.: Es ist heute **bedeckt**. (Bu gün hava kapalı), Die Stadttür ist schon **geschlossen**. (Şehir kapısı zaten kapalıdır.)